

LLETRES

Entrevista a
Francesc Mompó i
Mercè Climent

PÀGINA 2

LLETRES

Un viatge
als budells de
la realitat

PÀGINA 3

La pintora Eva Mus al seu estudi.

ESTUDIS D'ART Eva Mus

Una habitació pròpia

Text **MARTÍ DOMÍNGUEZ** Fotografia **JESÚS CÍSCAR**

Eva Mus em dona la mà i somriu amb timidesa. Durant unes setmanes hem estat telefonant-nos per a poder concertar l'entrevista, i sempre l'he vista ben disposada, però amb un cert temor latent. Fa any i mig, vaig entrevistar el seu marit Rafael Martí Quinto, un dels pintors més exigents i selectes de València. Aquella entrevista

fou vívida i plena de tensions, tensions intel·lectuals, evidentment (vegeu "El dur desig d'existir", *Quadern*, 20/05/2010). Potser per això Eva Mus em rep amb una certa prevenció, preparada a enfrontar-se a les imperinències del periodista, ço és, als meus estirabots. El marit té l'estudi en el pis de baix, i els dos tallers es comuniquen per una

escaleta de fusta, més empinada que la d'un campanar. "Les meues filles temen que algun dia em mate", diu, divertida, amb un apunt de somriure. Martí Quinto no hi és, potser no ha volgut interferir en el curs de l'entrevista, i quan jo li recorde com d'animat fou aquell reportatge que vaig fer sobre ell, Eva riu, espontàniament, i conclou, taxativament: "Sí, ja sé que tot el que

digas pots emprar-ho en contra meua". Jo em defense i la tranquil·litze, però ella quequeja, insegura, encara temerosa. "Jo sóc més xarradora que ell...". I afig: "Aquest és el perill". Aquell estudi en l'àtic d'una casa del carrer d'Alboraia mira a la cúpula blava del monestir de Sant Cristòfol, i al fons es veuen les torres de Serrans, amb la senyera onejant gloriósament: "Des de l'estudi de Rafael no es veuen les torres, algun avantatge havia de tindre jo". Comença a mostrar-me els darrers treballs, unes figures femenines aturades en el lllindar d'una porta, una instantània en colors neutres, amb una gamma de grisos, i de colors tènues. "M'interessa molt el cine en blanc i negre, aquestes figures són un homenatge al cineasta Ni-

"Cultivar la mirada és el que he fet al llarg de la meua vida"

"Amb la pintura busque créixer com a pintora, però res més"

cholas Ray... Pensa que el món clàssic el veus en blanc i negre, en l'acadèmia t'ensenyen a valorar els grisos, això se t'ha quedat per sempre, i potser per això jo gaudisc d'una manera especial d'aquestes pel·lícules, amb aquelles atmosferes... Mires aquestes pel·lícules d'una manera distinta, tens la mirada cultivada". Se-gueix mostrant-me imatges, emprant grisos, colors neutres, mats: un home i una dona mirant-se, aturats, en un silenci inquietant. "Cultivar la mirada és, en definitiva, el que he fet al llarg de la meua vida", reflexiona en veu alta, mentre contempla aquells quadres. "Crec que no hi ha cap paraula que pugui expressar aquest gaudi intel·lectual, visual, sensual que produeix la mirada educada... Poder gaudir d'una imatge, no sols de la teua creació, sinó també de la d'altres... Això, això paga la pena! Es pateix, es pateix molt, però quan ho aconseguixes, ja no hi ha cap possibilitat de fer marxa enrere. Ja ets una addicta, i vius exclusivament per a ella, per a la mirada". **PASSA A LES PÀGINES 2 I 3**

PUNT DE MIRA

L'exvot

Joan F. Mira

La vida dita moderna, la ciència, la secularització general, l'allunyament de creences vistes com a poc racionals o supersticioses, no han fet créixer la vella fe en els petits miracles i en la intervenció de mitjancers celestials. Com al santuari de Sant Joan de Penyagolosa, lloc sagrat i d'intenses i extenses de-

vocions, enmig de boscos intactes que el foc miraculosament respecta. Sant Joan, ací recordat en la festa de la Degollació, encara atorga favors tan bàsics com fa mig segle o un segle o tres o quatre segles. Encara la seua imatge rudimentària, i les escenes dels murals de l'església, conserven la força que tingueren des dels inicis. Encara Salomé, representada amb indumentària i pentinat a l'estil de Madame Pompadour, rep el cap del Baptista en una safata i se'l mira amb displicència. I encara els devots del sant acudeixen regularment a demanar-li petits o grans favors, i després hi deixen com a testimoniatiu els exvots d'agraïment i de memòria.

Una cambra n'és plena, al costat de l'altar. Abans eren, sobretot, les figures de cera que representen el membre que ha rebut curació: el cap, el braç, la cama, o el cos sencer d'una criatura. La cera es fa vella i groga, al costat s'amunteguen imitacions de parafina o de plàstic, crosses, material ortopèdic, i tot junt cobreix una paret extensa. En una altra paret, hi ha vestits dels fidels que han rebut el favor: bolquers d'infants, vestidets de comunió, vels de núvia, peces de roba militar, que van omplint-se de pols i completant-se amb peces més recents. I finalment, la part ara més abundant són fotos de casament o d'accidents de trànsit, temaris d'exàmens aprovats, re-

trats d'infants, cartes i notes que expliquen els favors infal·libles de sant Joan. Els exvots van posant-se al dia, i també es van multiplicant, perquè aquesta fe tan antiga no disminueix, sinó que augmenta i s'escampa. Hom hi pot deixar un paper escrit amb el favor que demana i, si el sant s'ha portat bé, tornar-hi per a deixar-li l'exvot de record. Fa un parell d'anys, l'últim favor demanat, en una fulleta de bloc, enganxada amb una pinça de roba, era aquest: "Te pido, San Juan, que perdamos de vista a Zapatero. Gracias". I no arribe a imaginar quin exvot hi penjarà aquell fidel, ara que el sant li ha atorgat finalment el favor que implorava.

Una mirada cultivada

Allunyada dels colors cridaners, l'obra d'Eva Mus traspua distinció

VE DE LA PÀGINA 1

"Potser això que t'estic contant no té cap interès! A qui li deuen interessar les meues motivacions?", s'interromp de sobte, una mica neguitosa per haver-se deixat endur per un excés de sentimentalisme. Li dic que no és cert, i que és precisament això el que busque amb aquests reportatges, copsar l'estat d'ànim del creador, el seu espai, els dubtes que l'assetgen, les batalles que lliura dia a dia en la soledat del seu taller. "Estàs immers en la lluita —reprén Eva, reflexivament, amb la seua veu dolça, fràgil—, ho passes malament... Però quan veus el resultat d'altres, i l'entens, això és meravellós... Les aquarel·les de Cézanne! Això és el que compensa! Una part important del treball de l'artista és mirar, mirar!". Ara em mostra obres d'un període anterior, uns paisatges sobris, suggeridors, d'una elegància enorme. Hi ha una atonia generalitzada, un temor constant a donar la nota, una contenció: res més lluny de la seua paleta que els colors cridaners. I, tanmateix, tot traspua distinció, una qualitat selecta. "No m'importa mantindre un estil; al capdavant, el més important és anar creixent... Que si jo he crescut com a

pintora? Sí, crec que sí, sóc més autocrítica, he evolucionat".

Eva Mus desapareix en una estança del costat, on té un petit magatzem amb els seus quadres. Me'n traou uns retrats de l'any 1959, fets amb grafit, durant la seua estada a Londres, a l'època en què va ser becada pel Royal College of Art. Són d'una gran bellesa, i ja s'hi reconeix

"Aquesta cambra és el meu territori, ací mane jo"

"De vegades em pregunte, per què m'he clavet en açò? Per obstinació"

aquell sofriment, aquella contenció, aquell marcatge de passos. "Després vaig investigar l'art pop, però de seguida el vaig abandonar. El va seguir una exposició sobre el teló teatral: allò, el teatre, em duia records de mon pare, a l'època en què anava a escoltar-lo als concerts

[el seu pare, Abel Mus, fou un violinista excepcional, amb el suport de Joan Lamote de Grignon, en el primer equip de l'Orquestra de València]... Potser no té res a veure una cosa amb l'altra, però ha estat així". Constantment, Eva intenta traure transcendència als seus actes, descarregar-los de solemnitat, desactivar qualsevol afectació. I, tanmateix, aquelles obres vibren amb una vida pròpia.

Li pregunte quan ha estat la darrera vegada que ha exposat. Em diu que l'any 2004, en la galeria Leonarte. "Per què em prodigue tan poc? Perquè amb la pintura busque créixer com a pintora, però res més. No em plantege res més, no vull competir, ni entrar en el joc de les galeries. Sóc una marginal? No, no...". Dubta i seu un moment en un tamboret. Segueix dubtant, clarament es debat entre la temptació d'explicar-se i la prevenció que li causa aquell acte. Cerca les paraules, les té a la punta de la llengua, però alguna cosa la reté. "Ho interioritzes... Jo he tingut llibertat, però ma mare no... Ma mare també pintava, ho va deixar córrer quan jo vaig nàixer... Ho has viscut, i la història de l'art és un món masculí. Tens molts pocs models,

"Aquesta cambra és el meu territori, ací mane jo", diu la pintora.

estàs molt sola, i això és molt difícil. No vull reivindicar res, tampoc no vull ara projectar un pensament feminista, senzillament són problemes que un troba en el desenvolupament com a pintor. Dificultats per a expressar-te, tindre referències, i, a més, allò femení sempre ha es-

tat peyoratiu... Tens moltes dificultats internes, d'acceptació d'un mateix. No es tracta de drets, que les dones ja en tenim, sinó de referències".

Ara somriu i em mira amb els seus ulls, entre grisencs i canyella: "I jo no he volgut renunciar a res. No he renunciat a la mater-

FRANCESC MOMPÓ I MERCÈ CLIMENT ESCRITORS

"L'obsccenitat depén del criteri de cadascú"

XAVIER ALIAGA València

Darrerament, Francesc Mompó (l'Olleria, 1955) i Mercè Climent (Alcoi, 1981) s'han convertit en un referent de l'activitat literària valenciana. Pel seu paper de dinamitzadors culturals, en la Xarxa i a peu de carrer, però també per la seua producció escrita. Mompó, amb un currículum ben complert en narrativa juvenil i poesia, ha publicat en pocs mesos el recull de relats *Fronteres de vidre* (Germania, 2011), el poemari eròtic *De la fusta a l'aigua* (Onada, 2011) i la novel·la juvenil *Els fantasmes de Lacrima Coeli* (Bullent, 2011). Climent, mentrestant, ha publicat la novel·la infantil *Lina Panxolina i el quadern màgic* (Edicions del Bullent, 2010) i ha guanyat uns quants premis de narrativa breu. I, conjuntament, amb *Somniant amb Aleixa* (Bromera, 2011), guanyaren el premi de literatura eròtica de la Vall d'Albaida, l'últim supervivent del gènere. La seua és una novel·la voltaica sense líquid de frens i amb lèxic acurat i (re)creatiu. Una narració signada per una parella sentimental que sols té el precedent a casa nostra d'Andrea Robles, pseudònim de Gregorio Royo i Maite Enrique amb el qual editen les seues novel·les de gènere negre.

Hi haja ajudat o no aquest al·licient extra, el ben cert és que la novel·la de Mompó i Climent ha tingut una bona rebuda i viu una campanya promocional frenètica que ha sorprès els autors. "Sabíem que la novel·la estava ben parida en aquest aspecte, que era agradosa de llegir, però no esperàvem l'allau d'acceptació que està tenint", confessa Mompó. Una bona

"Volíem dignificar un gènere que està un poc menyspreat"

"En acabant, no saps què és de Mercè o què és meu"

part de l'eficàcia del llibre rau en el mecanisme narratiu: l'atractiva protagonista, Aleixa, té la capacitat de tindre els mateixos somnis que la gent que la somnia. Un camí expedit a la imaginació que no descarta l'aspecte formal. "Quan ens plantejàrem fer la novel·la, vo-

liem que fóra sense límits. I l'altre objectiu era tindre molta cura del llenguatge per a dignificar un gènere que està un poc menyspreat", apunta Climent. "El paradigma dels somnis permet trencar qualsevol tipus de lògica i, per a treballar el gènere eròtic, dóna molt de joc. No volíem agafar-nos-la amb paper de fumar. Però al mateix temps érem conscients que volíem fer literatura, no una novel·la de quiosc", diu Mompó. Fins i tot, admeten sense gens de complex l'adjectiu de "pornogràfica" emprat pel jurat per a definir la novel·la. "La línia entre erotisme i pornografia el marca el concepte d'obsccenitat, que depén del criteri de cadascú", sosté Mompó.

Sobre la gènesi, Climent explica haver sentit la picadura del cuquet en llegir llibres que l'havien guanyat anteriorment, com els de Joan Olivares o Ramon Guillem. I proposà a la seua parella fer-ne una de conjunta. Mompó dubtà, en un primer moment. Però després de llegir una primera escena escrita per Mercè, acceptà entrar en el joc. Sense repartir-s'hi personatges i escenes. "Viure junts ens ha facilitat realment les coses. L'un n'escrivia unes línies, se n'apartava, hi entrava l'altre..., teníem llibertat. Parlàvem un poc

Francesc Mompó i Mercè Climent. / JESÚS CÍSCAR

abans de cada capítol i de com avançava la història, però no teníem un final", relata Climent. "Els dos hem passat per les mateixes escenes sis o set vegades, de manera que, en acabant, no saps què és de Mercè o què és meu", afig Mompó. Tot, lògicament, cer-

cant un estil unitari, homogeni. Amb total confiança per a dir-se quines coses funcionaven i quines, no. "La complicitat de ser parella i la disponibilitat de temps ens ha ajudat a fer la novel·la", indiquen. No ho diuen, però potser no serà l'última escrita "a quatre mans".

nitat, ni a la família, ni a les meues classes a l'institut. Quan lliges l'hagiografia dels artistes, veus que està plena a vessar de renúncies. Jo no he renunciat a res... Que és una altra classe de martiri! ". Li preguntes si el fet de tindre el marit ací baix és un estímul, si interaccionen durant el procés creatiu. La pregunta és, potser, massa personal i s'escapoleix amb

un somriure als llavis. Jo hi insistisc: malgrat que tots dos tenen el seu estil ben definit, ben clar, hi trobe alguns ecos, potser inevitables. Un gust per la mateixa gamma cromàtica, una fascinació per aquelles figures solitàries, perdudes en una atmosfera boirosa, plena de melangia. "És un treball solitari, però saber que és ací baix és important. Tindre una

opinió, empenyar-se... Quan un demana opinió, les coses no sempre acaben bé! De vegades, competim per veure qui dels dos és més destructiu! Un vol l'opinió, però mai no saps fins a quin punt vol saber-la. És complicat, veritat?". Li dic que no conec cap altre matrimoni d'artistes, que la cosa no deu ser fàcil. Eva Mus m'assegura que n'hi ha, però, per més que hi pensa, no se li n'acut cap. "Parelles d'artistes que hagen durat..." i el pensament en veu alta sura durant un temps en aquella atmosfera freda i silenciosa. Per fi diu: "La dona d'Antonio López també pinta, però no li he vist mai res..."

Es fa un llarg silenci, moment de trànsit. De sobte, insisteix: "Jo no he volgut renunciar a res. De vegades em preguntes, per què m'he ficat en açò? Per obstinació. Per passió. Per addicció. Aquesta cambra és el meu territori, ací mane jo, la meua parcel·la, on puc trobar una mica de bellesa. És una paraula una mica desprestigiada, però, al capdavall, això és el que busques, la bellesa. Tens la possibilitat de decidir alguna cosa en un rectangle de paper, potser l'únic lloc en què manes completament, fora d'ell decideixes ben poc. Això és el que et fa tornar. Aquesta habitació pròpia i la temptació del paper en blanc". M'acompanya fins a la porta del carrer i ens acomiadem. La veig allunyar-se'n a poc a poc, amb els seus passos petits, entotsolada en els seus pensaments.

A LA LLETRA

Despagats

Albert Garcia i Hernández

Si diuen que estan despagats fora de l'àmbit valencià, comprovarem que la paraula que defineix aquest estat de disgust o de decepció no s'entén, si l'estat d'ànim d'una gran part de la població durant aquests dies podria ser resumit amb aquest mot. Un desànim general que caldria analitzar.

Podem suposar que el despagat esperava uns altres resultats electorals. Des de quin criteri? La majoria absoluta de la dreta, i no oblidem que dir dreta a Espanya no és qualsevol cosa, venia anunciada en tota mena d'enquestes. Potser els despagats tenien una esperança d'errada en els sondejos. Esperança: "confiança d'aconseguir una cosa, que una cosa que desitgem ha de realitzar-se". Definició que no s'allunya massa de l'accepció següent: "virtut teològica per la qual el creient cristià confia rebre de Déu la vida eterna i l'ajut per a arribar-hi".

Desesperació: "estat de greu pertorbació de l'ànim deguda a la pèrdua de tota esperança de salvació, a la consideració d'un mal irreparable, de la impotència de reeixir". És, doncs, el contrari de l'esperança?

L'esperança té una connotació supranatural, religiosa, de base indefinida i contingent que no empra elements tangibles per a sostenir-se. Connota una certa passivitat, el fet de deixar a les mans de l'atzar o, més enllà, del miracle l'assoliment d'un objectiu desitjat. O a les mans de Déu; i ja sabem que Déu té colps amagats quan es troba una llei electoral com la que patim. Si el desesperat ha perdut tota esperança, pot situar-se en un punt de partida on només ell ha de ser el protagonista d'un canvi. Dic punt de partida. Com s'ha d'actuar-

hi després ja és política, de la bona.

Els resultats electorals poden ser interpretats de diverses maneres, ho comprovem en cada consulta. Per exemple: majoria absoluta pot ser-ho amb un percentatge de vots no majoritari i que, també comprovat, no creix o respon a un electorat fidel i, mai millor dit, inamovible. L'abstenció o els vots nuls representen una certa majoria que cadascú interpretarà com voldrà, però hi són. El moviment 15 M, excepte alguns casos puntuals, continua sense assenyalar quin partit ha de ser votat. El seu missatge, si volen una mica ambigua, era que, en cas de votar, vota-

Podem suposar que el despagat esperava uns altres resultats electorals. Des de quin criteri?

Un moviment recent, d'arestes poc perfilades, ja ha assolit alguns dels seus objectius

ren partits minoritaris per a trencar la perversió del bipartidisme. A més, sembla que els "desesperats" (pèrdua l'esperança) no s'han decantat per la dreta, ans al contrari.

Aquest panorama no hauria d'alimentar despagats. Un moviment recent, d'arestes poc perfilades, ja ha assolit alguns dels seus objectius: l'obsolescència del discurs polític, la por (o vergonya) dels candidats a sortir al carrer; un després electoral que s'acosta als seus plantejaments.

UN PAÍS DE PARAULES

Un viatge als budells de la realitat

Francesc Calafat

LA MÀ DE NINGÚ

Vicent Usó
Proa
Barcelona, 2011
237 pàgines

Vicent Usó.

El gènere negre és un via ràpida per a entrar en els budells de la realitat, per a explorar la crueltat humana. I això és el que fa Vicent Usó en l'última novel·la, *La mà de ningú*, que n'explora el clima de tensió i defuig dels detectius. El punt de partida és l'aparició inesperada d'una mà enmig d'un camí rural al nord de França i que evoca l'inici d'una de les pel·lícules més conegudes de David Lynch o un relat famós de Pere Calders. Vicent Usó no cerca l'impacte ni el desenllaç d'un relat de terror, però sí un punt de misteri amb el qual bastirà una novel·la coral i lligarà el destí de personatges ben dispersos. Alternant els fets d'un dijous 26 i un dimecres 25, trenca la vida d'un pagès ja gran, excombatent de la guerra d'Indoxina, un immigrant senegalès il·legal que viu del *top manta*, una malabarista *okupa*, un transportista que conversa amb una amant imaginària, una dona maltractada que mira de refer la seua vida treballant per a una dona rica i un metge vidu amb dues filles.

L'autor, d'entrada, presenta

vides corrents, però que arrosseguen secrets, per descriure realitats i conflictes deferents. Sota la normalitat hi ha uns quants secrets que serveixen per a tocar temes espinosos, com ara la immigració il·legal, el tràfic de prostitutes i pràctiques mèdiques al marge de la llei. El narrador és mostra hàbil en explorar els sentiments dels personatges i sap traure punta als detalls nimis i a les relacions callades entre els personatges, per mitjà del gest més menut i la mirada subtil. Paral·lelament, i de manera escalada, es palpa una atmosfera inquietant que a les acabelles de la trama esclatarà i

trasbalsarà la vida dels personatges. La tensió, la violència, arriba de manera inesperada, i fa miques la calma aparent. La maldat i el dolor tenen moltes cares. Ací en destaquen dues. Tenim un personatge profundament afectuós amb els seus que combina amb tota la naturalitat del món un comportament monstruós. El metge entén la vida com una adversitat i l'enfoca com si fóra una partida d'escacs; calcula els paranys i les sortides de cada jugada. Amb la bonhomia de la seua imatge, envesteix i és infatigable en cada escomesa. A l'altra banda, trobem aquells personatges en què les conseqüències imprevistes d'alguna acció els faran dur un sentit profund de culpabilitat.

Potser algun lector trobarà precipitada o excessiva alguna situació, però Vicent Usó fa que les peces del mecano narratiu fluïsqen amb eficàcia, i aconseguix extraure'n espurnes i remoure entranyes. Segueix de prop els personatges, però juga amb la distància i la ironia que li permet jugar, sense estridències, la tendresa amb la brutalitat. I basteix un bon ritme al discurs narratiu i un estil cadenciós, ben engreixat i ple de replecs. Segurament més equilibrat que en altres ocasions. Demuestra una vegada més que és un narrador potent i sòlid.

CARTES DE PROP

Retrocessos i preludis

Enric Sòria

El 20 de novembre, data de ja llunyans record fúnebres, ara és el dia en què el PP ha obtingut el seu major triomf en unes eleccions. O també el de la pitjor derrota del PSOE. Són dues cares de la mateixa moneda, però no tenen el mateix relleu. Sens dubte, amb 186 diputats (32 més que en 2008), la victòria del PP és tan absoluta com la seua majoria, i no se li pot regatejar. Amb tot, ha aconseguit aquests resultats amb un increment de 552.000 vots, relativament exigü. El PSOE, en canvi, ha perdut 4.320.000 vots —que es diu molt prompte— i 59 escons. És un desastre sense precedents ni pal·liatius, que se suma a la llarga llista de rebolcons que enlloren el seu via crucis. En poc de temps, el PSOE ha perdut quasi

tots els governs autonòmics, els principals ajuntaments i diputacions i ara el govern de l'Estat. Només li queda la precària governació de l'autonomia basca —ja insostenible— i la d'Andalusia, que probablement perdrà ben prompte. Mai havia estat aquest partit tan lluny de qualsevol palanca de poder, ni tan abocat a una amarga travessia del desert. Per això, les crides a un congrés federal que el revife aquest febrer sonen, comprensiblement, a una convocatòria de refundació. I el que tothom es pregunta és qui podrà liderar-la, perquè una derrota tan brutal com aquesta ha esguitat quasi tots els aspirants. Redreçar-se d'un càstig així exigirà intel·ligència, gosadia i molta imaginació política, qualitats no sempre fomentades a Ferraz, ni a Blanqueries.

Una altra pregunta immediata és aquesta: on han anat els més de quatre milions de vots perduts pel PSOE, si el PP només n'ha obtinguts 500.000.

Una part, és clar, a l'abstenció i el vot en blanc, que han augmentat una mica respecte al 2008; però la majoria, més de 2 milions, a les altres altres formacions: a Izquierda Unida, sens dubte, més els diversos partits nacionalistes i la UPyD de Rosa Díez —que també deu haver arrapat vots al PP. El PSOE espera recobrar aquests vots en el futur, però si hem d'extrapol·lar a tot l'Estat les tendències dominants a Euskadi i Catalunya, ho té difícil. Tard o d'hora, el PSOE s'haurà de decidir a disputar amb eficàcia el centre electoral al PP, o bé resignar-se a una fragilitat que congria cataclismes com aquest.

El PP no té, ara com ara, aquests problemes. Demuestra un suport electoral molt sòlid, que a penes acusa els desgasts.

a un servidor sempre l'inquieta de les celebracions del PP al carrer Gènova: l'aire agressiu que amera les proclames dels seus seguidors, amb la patrimonialització de la bandera, les poses marcial i les consignes venjatives. Hi ha en aquest partit un nucli que sembla no voler perdre mai l'ocasió de passar comptes amb els seus *enemics*. Aquesta bel·licositat no és exclusiva del PP, per descomptat, però ells l'ostenten com ningú. La gent no ha votat el PP (o no

Hi ha en el PP un nucli que sembla no voler perdre mai l'ocasió de passar comptes

sultats d'Amaiur i de CiU, malgrat les retallades, demanarien matisacions extenses. També mereixen comentari els del nostre país. El PP ha guanyat un diputat, però la nostra comunitat ha sigut una de les poques on ha perdut vots. Poca cosa davant la bacada monumental del PSPV-PSOE, que deixa Jorge Alarte sense res més que la improbable misericòrdia dels seus adllàters. Alguns ja n'han demanat la dimissió immediata. Sorpren l'escó obtingut per UPyD, un partit hipercentralista que s'entén que obtinga vots a Madrid, però no en un país tan maltractat pel centre com el nostre. Com escriu Vicent Flor, els valencians no paren d'oferir glòries a Espanya. És un costum inveterat. També em sorprén, més positivament, el creixe-

Mariano Rajoy amb la seua esposa la nit de la victòria electoral del PP. / CRISTÓBAL MANUEL

Això sí, té al davant un repte enorme i un marge de manobra reduït. Els mercats han provat que els és igual qui governe Espanya, i la seua desconfiança no es calma amb unes eleccions. Rajoy haurà de superar la seua proverbial reserva i prendre decisions ja. Fins ara ha callat massa, i el que era una estratègia electoral útil es pot convertir en una perillosa frivolitat vora l'abisme. Hi ha una cosa que

ha deixat de votar el PSOE) perquè aquest esperit de banderia s'estenga per Espanya, sinó perquè vol solucions a una situació angoixosa. No sé si Rajoy, sovint prudent fins a la indecisió, podrà imposar canvis prou de pressa i al mateix frenar frenar els gossos més feroços de la seua canilla. És una papereta complicada.

Euskadi i Catalunya són un altre món, com sempre, i els re-

ment de Compromís, que en quatre anys ha passat de no arribar a 30.000 vots a més de 125.000. El primer diputat valencianista al Congrés és una fita històrica en el camí de consolidació d'una formació necessària, que comença a fer sentir la seua veu. És una illa menuda en un mar blau, sens dubte, però també és una esperança (i una responsabilitat), i ens n'alegrem.

Recomanem...

NOVEL·LA
per XAVIER ALIAGA

LES MANS DE LA DEIXEBLA

Anna Moner
Edicions Bromera
Alzira, 2011. 229 pàgines

Anna Moner (Vila-real, 1967) fa un debut sorprenent en la novel·la amb una obra desassossegant que explora els racons més obtusos de la ment a través de la història d'un cirurgià del segle XVIII i la seua perturbadora deixebra. Una narració detallista i ben documentada, de vegades de manera obsessiva, amb efluis de Süskind o els terrors gòtics de Shelley i Stoker. Novel·la explícita i crua, no apta per als lectors impressionables, però tamisada per una prosa elegant i precisa. Premi Enric Valor.

TEATRE
per ADOLF BELTRAN

QUE TINGUEM SORT!

Carles Alberola
Edicions Bromera
Alzira, 2011
105 pàgines

Dos actors reals, Carles Alberola i Alfred Picó, van interpretar el Carles i l'Alfred d'aquesta obra de teatre dins del teatre per tal que nasquera de la seua mateixa representació, dels assaigs i de les provatures sobre l'escenari. Situada als camerinos d'una sala teatral en els moments previs a una funció, que són com un intermedi entre la vida quotidiana i la ficció, es tracta d'una comèdia molt típica de les preocupacions d'Alberola sobre la felicitat impossible dels humans.

ASSAIG
per A. B.

COMUNICANT LA REVOLTA

Xavier Ginés Sánchez
Edicions 96
València, 2011. 270 pàgines

Periodistes de mitjans de comunicació alternatius i no tan alternatius, portaveus de moviments socials i de plataformes ciutadanes i activistes de les noves xarxes digitals protagonitzen les entrevistes que recull aquest llibre. L'autor, professor de sociologia a la Universitat de València, hi planteja el paper que la comunicació ha fet en la història de les lluites ciutadanes que, al llarg de les darreres dècades, han marcat la vida pública al País Valencià.

ESPURNES

Llegiu i informeu-vos

Martí Domínguez

Es qui coneixen el professor Vicent Martínez Sancho saben que és un home tranquil, que vessa serenitat, i que el seu prestigi intel·lectual és avalat per una obra seriosa, amb un celebrat *Fonaments de Física* publicat per l'IEC, que va ser pioner en l'estudi en la nostra llengua. Aquestes indicacions són necessàries per a presentar el darrer llibre que ha escrit, titulat: *L'ús de l'energia nuclear* (Edicions del Bullent). Al títol el segueix un subtítol inquietant, entre parèntesis: "Homo sapiens?". Martínez Sancho ens parla de la seua visió de l'energia nuclear, i ho fa de tal manera, amb tantes dades i amb tanta alarma, que ens deixa perplexos. Perquè és un físic qui explica l'energia nuclear i ho fa sembrant dubtes terribles sobre la seua seguretat, i alertant la població del risc que correm emprant aquest tipus de recurs, "aquest monstre, aquesta fúria que ha fabricat l'*Homo sapiens sapiens*". Primerament ens hi narra l'accident de Maiak, als Urals, esdevingut el 29 de setembre de 1957, un accident que, segons els informes, va causar la mort directa o indirecta de 272.000 persones. Després ens hi exposa la catàstrofe de Txernòbil, l'any 1986, que s'estima que "va alliberar unes 500 vegades la radiació de la bomba atòmica d'Hiroshima". Aquell accident va afectar greument 600.000 persones i va matar els 2.500 treballadors que van intentar combatre el desastre. Finalment, hi explica el greu incident esdevingut en una central japonesa, l'any 2007, després d'un terratrèmol de 6,8 graus. I hi escriu el professor Martínez Sancho: "El Japó és una de les zones amb més activitat sísmica del món. Què hagués passat si aquell dia el terratrèmol hagués elevat només un grau la magnitud?". I de seguida, en una nota, ens ho aclareix: "Com si fos un presagi. Acabava d'escriure aquestes línies a mitjan matí de dijous 10 de març de 2011. Ara són més de les 9 del matí del dia 11. A la ràdio he escoltat les terribles notícies procedents del Japó: un terratrèmol d'intensitat de 8,9...". El resultat és diu Fukushima i la devastació tan terrible que hi va tenir lloc, de la qual encara no tenim xifres segures. Crec que la lectura d'aquest llibre és molt convenient i que ens hauria de moure a reflexionar sobre el futur que estem construint. Perquè, a més a més, els residus radioactius són un altre problema enorme: "Actualment, a l'Estat espanyol s'està rifant la seu de l'ACT (*emmagatzematge temporal centralitzat* dels residus radioactius) entre diverses localitats que l'han demanat. Quina visió més curta i pobra té aquesta gent!". Una d'aquestes localitats a favor del cementeri radioactiu és la valenciana Zarra. Si a Cofrents hi haguera un incident semblant al de Fukushima o al de Txernòbil, s'hauria d'evacuar una bona part del País Valencià. Tan segurs estem que no pot passar res que arrisquem així el nostre futur? Tant confiem en els tècnics i en els nostres mandataris que els confiem així la nostra pell? Llegiu i informeu-vos, i, si no hi esteu d'acord, exposeu els vostres arguments.